

2011 йил — «Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили»

ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИ — ТАРАҚҚИЁТ ВА ФАРОВОНЛИК АСОСИ

Мамлакатимизда инсон манфаатлари устуворлигини таъминлаш, аҳолининг турмуш даражасини янада юксалтириш масалаларига катта эътибор қаратилаётган. Президентимиз Ислам Каримов томонидан янги — 2011 йилнинг «Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили», деб эълон қилинган замирида ҳам ана шундай эзгу мақсад мужассам.

Айтиш жоизки, мустақиллик йилларида амалга оширилган иқтисодий ислохотлар жараёнида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ривожига катта эътибор кўрсатилаётган. Конституцияда ва шу асосда яратилган қонунчилигимизда хусусий мулк устуворлиги мустаҳкамлаб қўйилган, унинг конституциявий кафолатлари таъминланган.

Бунинг самарасида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик аҳоли бандлигини таъминловчи, демакки, долларб ижтимоий вазифаларни ҳал этишдаги муҳим соҳага айланади. Айни пайтда иқтисодиётни изчил ва барқарор ривожлантириш, жамиятнинг ижтимоий-сиёсий барқарорлигини кафолатловчи омиллардан бири сифатида намо-

ён бўлмақда. Ҳозирги кунда кичик бизнес субъектлари ялпи ички маҳсулотнинг 50 фоиздан ортигини ишлаб чиқармоқда. Иш билан банд бўлган аҳолининг 74 фоиздан кўпроги айнан шу соҳада меҳнат қилаётди. Биргина шу икки кўрсат-

кичнинг ўзи миллий тараққиёт моделимиз чуқур ва пухта ўйлангани, юртимизда соҳа ривожига истиклолнинг дастлабки йилларидан ҳар томонлама эътибор кўрсатилаётгани нечоғлик оқилона қарор бўлганлигини тасдиқлайди. Кичик бизнеснинг ихчам ва

ҳаракатчанлиги, бозор конъюктураси ўзгаришлари ва истеъмолчилар эҳтиёжларига нисбатан тез мослаша олиши, янги иш ўринлари яратиш, аҳоли эҳтиёжини таъминлаш мақсулот ва хизматлар бозорини кенгайтириш, умуман, иқтисодиётимизни юк-

салтиришдаги аҳамиятига юртимизда тўғри баҳо берилади. Бундай субъектлар ўртасида шаклланаётган соғлом рақобат муҳити маҳсулот ва хизматларнинг сифати яхшилланиши, нархнинг арзонлашишига кенг йўл очайтир. (Давоми иккинчи бетда)

Islohot va samara

Президентимизнинг шу йил 12 ноябрда бўлиб ўтган Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузаси нафақат халқимиз, балки халқаро ҳамжамият томонидан ҳам катта қизиқиш билан кутиб олинди.

Айтиш керакки, давлатимиз раҳбари томонидан тақдим этилган Концепцияда суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ этиш энг муҳим вазифалардан бири сифатида белгиланган.

Давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, қонун устуворлиги ва қонунчиликни мустаҳкамлаш, шахс ҳуқуқи ва манфаатларини ишончли ҳимоя қилишга қаратилган суд-ҳуқуқ тизимини изчил

Демократик ислохотларнинг янги босқичи

демократлаштириш ва либераллаштириш мамлакатимизни демократик янгилашнинг бугунги босқичидаги энг муҳим йўналишларидан биридир.

Дарҳақиқат, Президентимиз томонидан илгари сурилган демократик давлат ва фуқаролик жамияти барпо этиш борасидаги қонунчилик ташаббуслари ислохотларнинг мустаҳкам пойдевори бўлмақда. Асосий қонунимизга қўра, «Яшаш ҳуқуқи ҳар бир инсоннинг узвий ҳуқуқидир. Инсон ҳаётига суикасд қилиш энг оғир жиноятдир».

Ушбу тамойилга мувофиқ, мамлакатимизда мустақилликнинг дастлабки йилларидан қонунчиликнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бош мақсад қилиб белгиланди. Ушбу талабдан келиб чиққан ҳолда суд-ҳуқуқ тизимини инсонпарварлик гоёси сингдирилган ҳолда либераллаштириш жараёни бошланди.

Киёс унун айтадиган бўлсак, собиқ шўро даврида амалда бўлган Жиноят кодексининг 33 та моддасида ўлим жазоси кўзда тутилган бўлса, 1994 йил

қабул қилинган Жиноят кодексидан уларнинг сони 20 тага қисқартирилиб, 13 та модда санкциясида ўлим жазоси қолдирилди ва бу либераллаштириш жараёни босқичма-босқич равишда давом эттирилди. Жумладан, 1998 йилга келиб Жиноят кодексидан ўлим жазосини қўлашнинг кўзда тутилган 8 та модда қолган бўлса, 2001 йилда уларнинг сони яна 4 тага камайтирилди, 2003 йилдан эса фақат икки турдаги жиноят учун ўлим жазоси назарда тутилди. (Давоми иккинчи бетда)

Jamiatimiz maqsadi

Оила манфаатлари ҳимояси

қонунчилигимизда ўзининг тўлиқ ифодасини топган

Мустақилликимизнинг дастлабки кунлариданоқ фуқароларнинг шахсий ва ижтимоий манфаатларини ўзида мужассам этган оилани ҳар томонлама ҳимоя қилиш давлат аҳамиятига молик устувор масала сифатида эътироф этилди. Оиланинг ижтимоий маънавияти юксалтириш, уни баркамол инсонлар шаклландирган масканга айлантириш мақсадида давлат миқёсида кенг қўламли ижтимоий-маънавий, сиёсий-иқтисодий ислохотлар амалга ошириляптир. (Давоми иккинчи бетда)

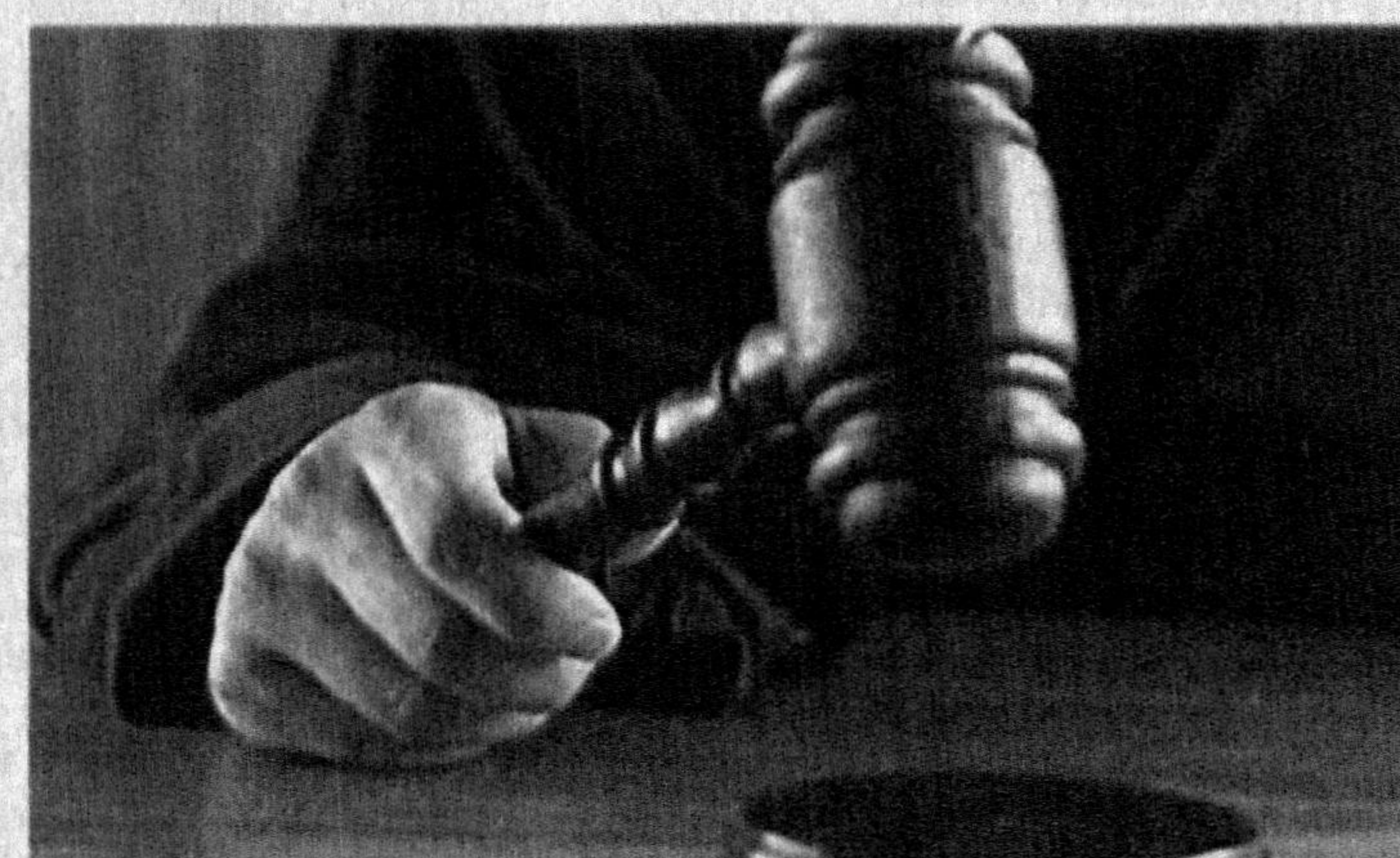
Mezon

Тинчлик ва оёйишталикни сақлаш, миллатлараро тотувлик, сиёсий-ижтимоий барқарорликни таъминлаш, фуқароларнинг эркин ҳамда фаровон ҳаёт кечирishi учун зарур шарт-шароитларни яратиш юртимизда демократик ислохотларнинг чуқурлаштиришнинг энг муҳим шартларидир. Бу эзгу мақсад йўлида мустақилликка эришилган дастлабки йиллардаёқ «Ҳамма нарса инсон учун, инсон манфаати, бахт-саодати учун» деган эзгу ғоя илгари сурилди.

Одил судлов тамойиллари адолат ва бағрикенгликдан иборат

Ўтган йиллар мобайнида эркин, адолатли фуқаролик жамияти барпо этиш мақсадида суд-ҳуқуқ тизимини босқичма-босқич олиб берилаётган кенг қамровли ислохотлар бугунги кунда ўзининг аниқ самарасини бермоқда. Президентимизнинг 2000 йил 14 августдаги «Ўзбекистон Республикасининг суд тизимини такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармонида кўра, 2001 йилдан бошлаб судлар иқтисослашуви жорий қилинди. Бу, ўз навбатида, фуқароларнинг суд орқали ҳимояланиш кафолатини янада мустаҳкамлади. Ишларни сифатли кўриб чиқиш имкониятларини кенгайтирди.

Маълумки, суд ҳокимиятининг олий мақсади — одил судловни амалга оширишдан

иборат. Одил судловни таъминлашда биринчи босқич судлари томонидан қабул қилинган ҳужжатларнинг қонунийлиги, адолатлилиги ва асослигини юқори турдаги судлар томонидан апелляция ва кассация тартибид

кўриш муҳим ўрин тутмоқда. Ушбу инстанциялар текшируви натижасида биринчи босқич судлари томонидан йўл қўйилган айрим хато-камчиликлар ўз вақтида аниқланиб, тузатилишига эришилмоқда. (Давоми учинчи бетда)

Munosabat

Мамлакатимизда демократик ҳуқуқий давлатни барпо этиш ва фуқаролик жамиятини шакллантиришда Асосий қонунимиз ҳисобланган Конституция мустаҳкам ҳуқуқий асос, пойдевор бўлиб хизмат қилмоқда. Ватанимиз мустақиллигининг ўтган даврида халқимиз қўлга киритган залворли ютуқлар, юксак марралар, туб ўзгаришларни, айниқса, ўтиш даврига хос қийинчиликларни сабот билан енгиб ўтишда, охириги ўн йилда жамиятни ислоҳ этиш ва мамлакатни модернизация қилиш жараёнида барча соҳа ва тармоқларни уйғунлик билан яхлит ривожлантиришда Конституциямиздаги ҳар бир меъёр ижтимоий ҳаётда муҳим ўрин тутди. Бошқача айтганда, Асосий қонунимиз амалда барқарор иқтисодий тараққиётга эришишимизда ҳамда жамиятда тинчлик ва оёйишталикнинг таъминланишида асосий ҳуқуқий ҳужжат бўлиб келмоқда.

Ватан тараққиёти йўлидаги яна бир муҳим қадам

Мамлакатимизнинг мустақил тараққиётини таъминлашда ўзида бешта энг муҳим йўналишни (иқтисоднинг сиёсатдан устуворлиги, давлатнинг бош ислохотчи экани, қонун устуворлиги, кучли ижтимоий сиёсатни амалга ошириш ва ҳар қандай ислохотларнинг босқичма-босқич амалга оширилиши) мужассамлаштирган ва дунёда «Ўзбек модели» деб эътироф этилган тамойиллар муҳим аҳамият касб этди. Ана шу асосда ҳозирги кунда жамиятни эркинлаштириш ва мамлакатни модернизация қилиш билан боғлиқ жараёнлар қатъий ва изчил тус олди.

Президентимиз Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги маърузасида истиклолнинг ўтган даврида амалга оширилган

ислохотларни сарҳисоб қилар экан, эришилган марраларни холисона, ҳаққоний ва танқидий баҳолади ва ўз навбатида, теран, узоқни кўзловчи, аниқ ғоялар, қарашлар ва ташаббусларни баён қилган ҳолда шундай таъкидлади: «Мустақил тараққиётимизнинг ўтган даврида амалга оширилган ишларимизни сарҳисоб қилар эканмиз, уларни ҳаққоний баҳолаш ва ислохотлар дастурига маълум ўзгаришлар киритиш билан бирга, биринчи навбатда, эртанги кун талабларидан келиб чиққан ҳолда, мамлакатимизни ислоҳ этиш ва модернизация қилиш йўлидаги изчил ҳаракатларимизни кучайтиришимиз, уларни янги, янада юқори босқичга кўтаришимиз даркор».

Айтиш керакки, давлати-

миз раҳбари томонидан тақдим этилган Концепциянинг мазмун-моҳияти кенг қўламли ва узоқ мuddатта мўлжалланганлиги билан ўта муҳим аҳамиятга эга. Шунингдек, Президентимиз маърузасида халқимиз қўлга киритган марралар натижасида «бугунги кунга келиб биз ўз олдимизга қўйган асосий мақсадимизга эришдик, деб айтиш учун барча асосларимиз бор», деган хулосанинг акс этиши юртимизда яшайдиган барча фуқароларнинг кўнглидаги фикр, моҳият жиҳатдан эса жамиятимизда барчанинг кўз ўнгида рўй бераётган бунёдкорлик, туб ўзгаришлар, юксалишлар юзасидан билдирилган ҳаққоний ва холис баҳо, десак янглишмаймиз. (Давоми учинчи бетда)

Fuqarolik qonunchiligi

Маълумки, икки ёки ундан ортиқ шахснинг фуқаролик ҳуқуқ ва бурчларини вужудга келтириш, ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги келишув — шартноманинг белгиланган мuddат ва тартибда ижро этилиши томонларнинг манфаатига бирдек хизмат қилади. Бу борада шартнома шартларининг белгиланган вақтда бажарилишини, томонларнинг ўз мажбуриятини чуқур ҳис этишини таъминловчи воситалар ҳам муҳим ўрин тутатади. Шундай воситалардан бири бу — зақалатдир.

Зақалат — мажбуриятни кафолатловчи восита

Зақалат тушунчасининг мазмун-моҳияти Фуқаролик кодексининг 311-моддасида ўз ифодасини топган. Унга кўра, шартнома тузаётган тарафлардан бири шартнома тузганлигини исботлаш ва унинг ижросини таъминлаш юзасидан берадиган пул суммаси зақалат ҳисобланади. Зақалат тўғрисидаги келишув, зақалатнинг суммасидан қатъий назар, ёзма равишда тузилиши керак.

Шунингдек, Фуқаролик кодексининг 312-моддасида зақалат билан таъминланган мажбуриятни бекор қилиш ва уни бажармаслик оқибатлари қайд этилган. Ўрни мажбуриятни бажариш тарафларнинг келишувига мувофиқ ёки имкон йўқлиги боис бекор қилина, зақалат пули қайтариб берилади. Аммо шартноманинг бажарилмаслиги учун зақалат пули берган тараф жавобгар бўлса, зақалат иккинчи тарафда қолади, борди-ю, шартноманинг бажарилмаслиги учун зақалат олган тараф жавобгар бўлса, у иккинчи тарафга зақ-

латни икки баравар қилиб қайтариши шарт.

Шартнома шартларининг бажарилмаслиги учун жавобгар бўлган тараф, агар шартномада бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, зақалат суммасини ҳисобга олган ҳолда иккинчи тарафга зарарни тўлаши керак.

Шу ўринда бевосита судда қўрилган фуқаролик ишларидан бирини мисол сифатида келтирадиган бўлсак, даъвогар И.Аҳмедов жавобгар А.Баҳриддиновга нисбатан уй-жой учун зақалатга берилган пулни ундиришни сўраб, судга мурожаат қилган. Даъво аризасида қайд этилишича, 2009 йилнинг 11 июль куни И.Аҳмедов А.Баҳриддиновга билан уй-жойни 18 миллион сўмга сотишга келишган бўлиб, нотариал тартибда тасдиқланган шартномага биноан у 500 миң сўм зақалат пули бериб, қолган қарзни тўрт ой мобайнида тўлаш мажбуриятини олган. (Давоми иккинчи бетда)

Huquqiy ma'rifat

Маълумки, иқтисодий муносабатларда кимошди савдолари ҳам алоҳида ўрин тутатади. Шу боис мустақиллик йилларида режалли иқтисодий ҳаёт бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида кимошди савдоларини ҳам ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилди. Хусусан, кимошди савдоларидаги шартномавий муносабатларни ҳуқуқий тартибга солувчи илк ҳуқуқий меъёр 1997 йил 1 мартда кучга кирган Фуқаролик кодексидан ўз ифодасини топди.

Кимошди савдоси уни ўтказиш тартибини маламатдан иборат?

Ушбу кодекснинг 379-моддасига кўра, агар шартноманинг мазмунидан

бошқача тартиб аниқлашмаса, у кимошди савдосини ўтказиш йўли билан

тузилиши мумкин. Шартнома кимошди савдосида голиб чиққан шахс билан тузилади. Ашнинг мулкдори ёки мулкчи ҳуқуқ эгаси ёхуд иқтисослашган ташкилот кимошди савдосининг ташкилотчиси бўлиши мумкин. (Давоми иккинчи бетда)

Давоми. Бошланиши биринчи бетада

Этиборлики шундаки, Концепцияда акс эттирилган...

қилиниши лозим бўлган қонун ҳужжатлари, яъни «Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида»...

сайлов қонунчилигини ри-возлантириш масаласига ҳам алоҳида этибор қаратилган.

стурини ишлаб чиқиш дол-зарб аҳамятига эга эканлиги Концепцияда акс эттирилган.

мерлик, кичик бизнес соҳа-ларига кенг йўл очиб берган-лиги натижасида бугунги кунда...

Mezon

Одил судлов тамойиллари

адолат ва бағрикенгликдан иборат

Давоми. Бошланиши биринчи бетада

Тахлиллардан аён бўлганлики, шу йилнинг ўтган тўққиз ойида биринчи босқич судлари томонидан ҳукм чиқарилиб, апелляция шикоят...

Халқимиз табиғатида хос кечиримлилик, хато қилган одамнинг узрини қабул қилиш, йиқилгани суяш, адашганга тўғри йўл кўрсатишдек азалий қадриятларимиз ярашув институтининг моҳиятини ташкил этади.

Шу каби ҳар йили юртимизда муҳим саналар муносабати билан эълон қилинаётган амнистия аклари қонунларимизнинг халқчиллиги, инсонпарварлик тамойиллари асосига қўрилганлигини ифодаламоқда.

Буни шу нарсада кўриш мумкинки, мазкур қарор эълон қилинган, вилоятда биринчи босқич судларининг иш юритувида бўлган 606, суриштирув ва дастлабки терговдаги 539 нафар шахсга нисбатан жиноят иши ҳаракатдан тўхта-тилди.

Жамиятимизда инсон шайни, кадр-қиммати-га олий қадрият сифатида қаралади. Аммо жиноят содир этилдим, шубҳасиз, қилмишга яраша жазо тайинланади.

Muloqot

Газетхон савол беради...

— Мен юк ташувчи машинада юк юборган эдим, аммо юк кам чикди. Бундай ҳолларда жавобгарлик белгиладими?

Қ.БЕКОВА

Термиз шаҳри

— Фуқаролик кодексининг 721-моддасида таъкидланишича, агар ташувчи юк ёки бағажнинг йўқолиши, кам чиқиши ёки шикастланишида (бузилишида) ўзининг айби йўқлигини исботлаб бера олмаса, ташувчи ушунга қўбул қилиб олган юк ва бағаж йўқолганлиги, кам чиққанлиги ёки уларга шикаст етказилганлиги (бузилганлиги) учун жавобгар бўлади ва зарар қонунда белги-ланган миқдорда тўланади.

Транспорт ташкилоти реал зарарни тўлаш билан бирга йўқолган, кам чиққан ёки шикаст-ланган (бузилган) юкни ташувчи учун қирғин қира ҳақини, агар у юкнинг баҳосига қирмаса, жўна-тувчи (олувчи)га қайтариб беради.

Жўнатувчи ташувчида юклар йўқолиши, кам чиқиши ёки шикастланиши (бузилиши) ту-файли етказилган бошқа зарарни ҳам тўлашни талаб қилишга ҳақли.

Юк йўқолганлиги, кам чиққанлиги, шикастланганлиги (бузилганлиги) учун бир йўналишда ҳар хил транспортда ташувчилар юк жўнатувчи (юк олувчи) олдида солидар жавобгар бўлади-лар.

Агар охириги ташувчи юкнинг кечикиб келишида ташувчиларнинг айби йўқлигини исбот қилиб бера олмаса, юкнинг кечикиб келганлиги учун жавобгар бўлади.

Саволга юридик фанлари номзоди Саломат НИЁЗОВА жавоб берди.

Jinoyat va jazo

Бу ҳаётда инсонни фақат ақл-дарок тўғри йўлга бошлайди. Ҳаётда мулоҳаза билан иш юритган, етти ўлчаб бир кесган киши ҳеч қачон адашмайди. Аммо, минг таассуфки, бу ҳақиқатни чуқур англамай нафс йўлига қирадиган кимсалар ҳам учраб туради. Қўйида тўғри йўлдан адашиш, умр қўлга етмаслик, ҳаётни енгил-елди кун ўтказишдан иборат деб билишнинг қандай оқибатларга олиб келиши ҳақида фикр юритамиз.

Тўғри йўлдан адашиш бошни хам қилади

Телефонда анча пайт гаплаш-ган Зилола (муайян сабабларга кўра, исм-шарифлар ўзгартириб берилди): «Зумрад аммам бир-икки кунга Чирчиқка меҳмонга бориб келайлик, сен ҳам қўшилиб юр, деяпти»...

Суд очерки

Аслида унинг ҳаёлини бошқа бир фикр-банд этиб олганди. Гап шундаки, бундан бир ярим ойча муқад-дам Зилола амманнинг уй олмақчи эканли-гини гап орасида айтиб ўтди. Бу хабарга қизи-қиб қолса-да, Шухрат билдирмай: «Уй олиш-га амманга пул нима қилади?»...

(Давоми тўртинчи бетада)

Munosabat

Ватан тараққиёти йўлидаги яна бир муҳим қадам

рилиши, суднинг жиноят иштини кўзга тикиши оид вако-латидан воз кечиши шулар жумласидандир.

Миллий ахборот макони-ни изчил ривожлантириши таъминлаш, айниқса, ахборот бозори иштирокчиларига қулайлик яратиш мақсадида «Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлиги тўғрисида», «Телерадио-эшиттиришлар тўғриси-да», «Оммавий ахборот воситалари фаолиятининг иқтисодий асослари тўғрисида»...

Юртимизда демократик кадрларнинг янада чуқур ва мустақкам ўрин эгаллаши-ни демократия кўзгуси деб номланган сайловларсиз та-саввур қилиш қийин. Давла-тимиз раҳбари томонидан тақдим этилган Концепцияда

сайловларга пухта тайёргар-лик қўришда ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилади.

Концепцияда яна бир муҳим йўналиш тўғрисида алоҳида тўхталиб ўтиш жоиз. Яъни фуқаролик жамияти институтларини янада ри-вожлантиришнинг ҳуқуқий базасини кучайтириш юзаси-дан аниқ йўналишлар белги-лаб берилади. Фуқаролик жа-мияти институтлари жуда кенг ва кўп тармоқли экани-ни бугунги кунда жамияти-миз ҳаётининг турли соҳа-ларида 5100 дан ортиқ ННТ фаолият кўрсатаётгани, 10 мингдан ортиқ маҳалла мав-жудлиги ҳам нодавлат таш-килотлар жамиятимизда ўта муҳим ўрин тўтибдидало-лат беради. Шу боис ҳам Кон-цепцияда «Ижтимоий ше-риқчилик тўғрисидаги», «Ўзбекистонда жамоатчи-лик назорати тўғрисида-»...

«Экологик назорат тўғрисида»ги янги қонун-ларни қабул қилиш ҳуқуқий жиҳатдан тўлиқ асосланган-лигини, бугунги кунда дав-латимиз сиёсати моҳиятида инсон, унинг ҳуқуқлари олий қадрият эканини амал-да қафолатлаш мукассам-лашгани сабабли жамиятда ҳар бир шахсининг эркинли-гини, оқсоғиш яшашини таъминлашдан жамият аъзо-ларининг барчаси манфаат-дор. Шу нуктага назардан қараганда, инсон ҳуқуқлари соҳасида миллий ҳаракат да-

риш юзасидан тегишли чо-раларни кўриш, айниқса, фуқаролик институтлари фа-олияти билан боғлиқ қонун ҳужжатлари мажмуасини ишлаб чиқиш нодавлат сек-торини ривожлантиришда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Шуни таъкидлаш керакки, мустақиллигимизнинг илк қонунларидан бошлаб, Прези-дентимизнинг бевосита раҳ-барлиги ва ташаббуси билан Ўзбекистонимиз иқтисодий жиҳатдан эркинлиги таъмин-ланган бозор муносабатлари-га ўтишга азму қарор қилган эдик. Мамлакатимиз мустақил тараққиётининг биринчи ўн йиллигида, яъни ўттиз да-врига ҳо бўлган қийинчилик-ларни енгиб ўтишимизда ҳу-қуқий мулкчилик институтига алоҳида этибор қаратилган жазон иқтисодий таназ-зулдан тез фурсатда қўтили-шимизга имкон берди. Йи-гирма биринчи асрга барка-рор иқтисодий тараққиёт ва жамиятда тинчлик-ҳавфсиз-лик таъминланган ҳолда қадам қўйди.

Авваламбор, Конституция-мизда «жамиятнинг иқтисо-дий негизлари ўзагини хил-ма-хил шакллардаги мулк ташкил этиши, айниқса, ҳу-қуқий мулк бошқа мулк шак-лини каби дахлсиз ва дав-лат ҳимоясида» экани белги-лаб қўйилди. Кейинчалик шу асосда қабул қилинган ўнлаб қонунлар тадбиркорлик, фер-

Qonun — barchaga barobar

Қонунда белгиланган меъёрларга риоя этган ҳолда уй қурган киши, ҳеч шубҳасиз, меҳнатининг самарасини кўради, янги уйда оиласи билан ҳузур қилиб яшайди. Аммо ҳаётда ўзбошимчалик билан уй-жой қуришга уринадиган кимсалар ҳам учраб туради.

Қимматга тушган ўзбошимчалик

Шу ўринда табиий савол ту-ғилади: ҳўш, қонунда бундай ўзбошимчаликка нисбатан қан-дай чоралар белгиланган?

Бу саволга жавобан шуни ай-тиш керакки, амалдаги Фуқаро-лик кодексининг 212-моддаси-да қайд этилишича, белгиланган тартибда қурилиш мақсадлари учун зарур руҳсатнома олмадан ёки архитектура ва қурилиш меъ-ёрларини жиқдий бузган ҳолда қурилган уй-жой, бино, иншоот, шунингдек, бошқа қўчмас мулк ўзбошимчалик билан қурилган, деб ҳисобланади.

Шахрисабз туманидаги Мўминобод қишлоқ фуқаролар йиғинига қарашли Авазмалик қишлоғи-да яшовчи бир неча нафар фуқаронинг қўнунга белгисанқлик билан қараб, асос-сиз ҳужжатларни рўқач қилишгани охи-р-оқибат ўзларига зарар бўлди. Гап шундаки, улар собиқ «Аҳадов Абдура-им Қосимови» фермер ҳўжалиги ҳисо-бидида 25,2 гектар ер майдонининг бир

қисмининг ўзбошимчалик билан эғаллаб, қурилиш ишларини бошлаб юбориш-ган эди. Фермер ҳўжалиги раҳбари Аб-дураим Аҳадовнинг уларни инсоғга ча-қиргани бесамар кетди. Бу орада фермер ҳўжаликларни йи-риқлаштирилиб, Абдураим Аҳадов етакчилигидаги фермер ҳўжалигига

Суд томонларнинг тушунтириш-ларини тинглаб ҳамда тақдим этилган ҳўжатларни батафсил ўрганиб чиқиб, ҳақиқатан ҳам, «Мусурмонов Шох-иж-ахон Тўрақулович» фермер ҳўжалигига қарашли ер майдонига жавобгарлар томонидан қурилган иморатлар учун зарур руҳсатнома олинмаган, архитек-

қарашли бўлган ер «Мусурмонов Шо-ҳиж-ахон Тўрақулович» фермер ҳўжа-лигига қўшиб юборилди. Буни қараган, йириқлаштиришдан сўнг ҳам низоли ер масаласи атрофидаги тор-тишувлар тўхтамади. Чунки З.Норов,

тура ва қурилиш қоидаларига амал қилинмаган, деган хулосага келди. Фуқаролик кодексининг 212-мод-дасида «Ўзбошимчалик билан иморат қуриш натижасида ҳуқуқлари бузил-ган шахсининг ёки тегишли давлат органининг даъвоси билан бундай иморат суднинг қарорига биноан имо-ратни қурган шахс томонидан ёки унинг ҳисобидан бузиб ташланиши лозим», деб қайд этилган.

Суд қонун талабларидан келиб чи-қиб, Зафар Норов ва бошқалар томо-нидан фермер ҳўжалиги ҳудудида ноқонуний равишда қурилган қури-лишларни жавобгарлар ҳисобидан бузиб ташлаш ҳамда ерни тартибга келтириш билан бирга жавобгарлар-ни бу ердан мажбурий тартибда чи-қариш ҳусусида ҳал қилув қарорини қабул қилди.

Юқориди баён этилганлардан кели-б чиқадиган хулоса шундан иборат-ки, ҳар бир ноқонуний хатти-ҳаракат-нинг оқибати шундай яқун топайди. Зеро, Асосий қонунимизнинг 20-мод-дасида ҳам белгиланганидек, фуқаро-лар ўз ҳуқуқ ва эркинликларини амалга оширишда бошқа шахслар-нинг, давлат ва жамиятнинг қонуний манфаатлари, ҳуқуқлари ва эркинлик-ларига пўтур етказмасликлари шарт.

Бекзод ГАДОВЕВ, фуқаролик ишлари бўйича Шахрисабз туманлараро судининг раиси Абдунаби БОБОЕВОВ, «Куч — адолатда» муҳбири

